

รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

รหัสวิชา ว21101 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

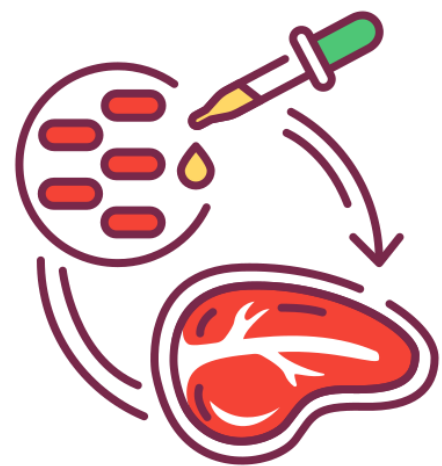
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 โลกใต้เลนส์

เรื่อง หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ
ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

ครูผู้สอน ครูอลงกรณ์ สุวรรณเพชร

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 โลกใต้เลนส์

หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ
ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านความรู้ความเข้าใจ (K)

บรรยายหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

ด้านทักษะ/กระบวนการ (P)

การลงความเห็นจากข้อมูล โดยใช้ความรู้เกี่ยวกับหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิตมาเปรียบเทียบกับหน้าที่ของสิ่งที่นักเรียนรู้จักและคุ้นเคย

จุดประสงค์การเรียนรู้

ด้านคุณลักษณะ เจตคติ ค่านิยม (A)

ยอมรับความคิดเห็นและเหตุผลของผู้อื่นที่แตกต่างจากตนเอง
และยินดีเปลี่ยนแปลงแนวคิดในการเปรียบเทียบแต่ละโครงสร้าง
ของเซลล์สิ่งมีชีวิตกับสิ่งที่นักเรียนรู้จัก

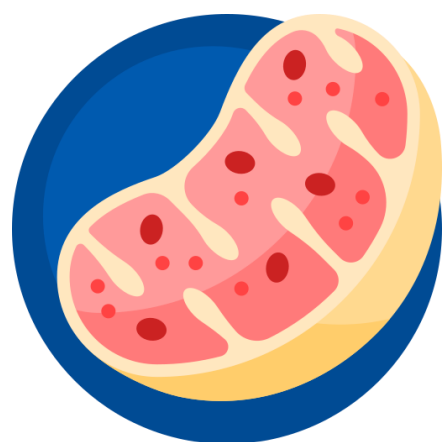

จุดประสงค์การเรียนรู้

สมรรถนะที่ต้องการให้เกิดกับผู้เรียน

พุดนำเสนอหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต พร้อมทั้ง
เปรียบเทียบหน้าที่กับสิ่งที่นักเรียนรู้จักและคุ้นเคย โดยยอมรับ
ความคิดเห็นและเหตุผลที่แตกต่างจากตนเอง

กิจกรรม

เซลล์พืชหรือเซลล์สัตว์

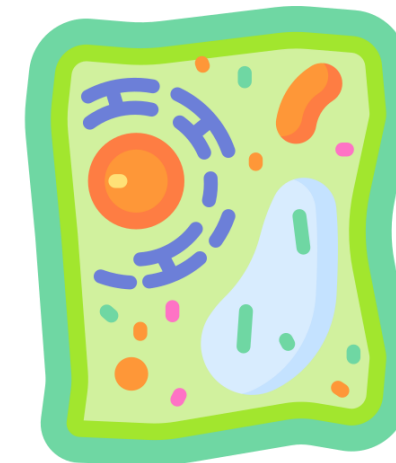

กิจกรรม

เซลล์พืชหรือเซลล์สัตว์

เซลล์พืช

คำถามชวนคิด

รูปภาพเซลล์ที่อยู่หลังจิ๊กซอว์

เป็นรูปภาพของเซลล์พืชหรือเซลล์สัตว์

เซลล์พืช

คำถามชวนคิด

นักเรียนทราบได้อย่างไรว่ารูปภาพเซลล์
ที่อยู่หลังจิ๊กซอว์เป็นรูปภาพของเซลล์พืช

เพราะลักษณะของเซลล์มีรูปร่างเหลี่ยม
ซึ่งเป็นลักษณะที่บ่งบอกว่าเป็นเซลล์พืช

คำถามชวนคิด

ลักษณะรูปร่างของเซลล์พืชและเซลล์สัตว์

แตกต่างกันอย่างไร

เซลล์พืชส่วนใหญ่จะมีรูปร่างเหลี่ยม
ส่วนเซลล์สัตว์มีรูปร่างค่อนข้างกลม

คำถามชวนคิด

โครงสร้างของเซลล์พืชและเซลล์สัตว์

มีอะไรบ้าง

ผนังเซลล์ เยื่อหุ้มเซลล์ ไมโทคอนเดรีย

คลอโรพลาสต์ แวคิวโอล นิวเคลียสและไซโทพลาซึม

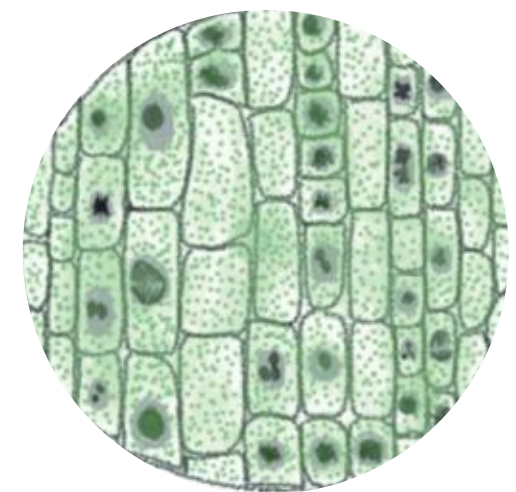
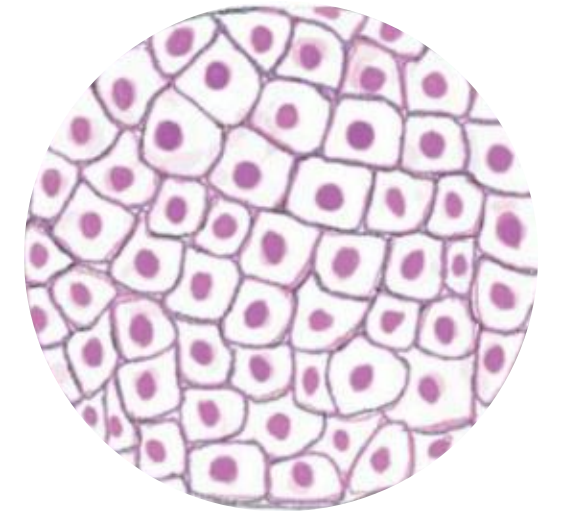

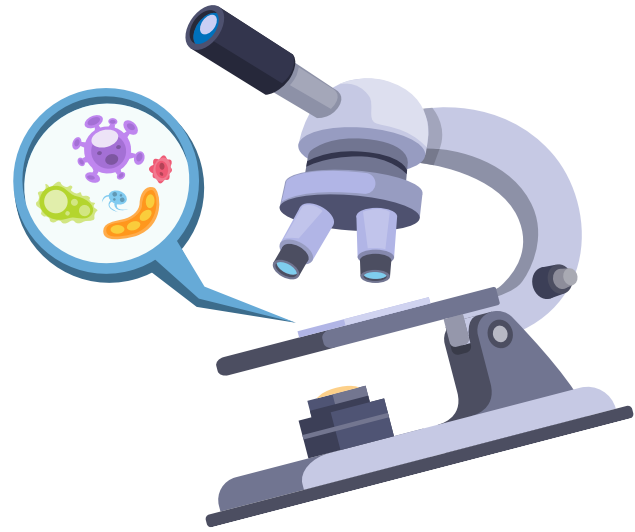
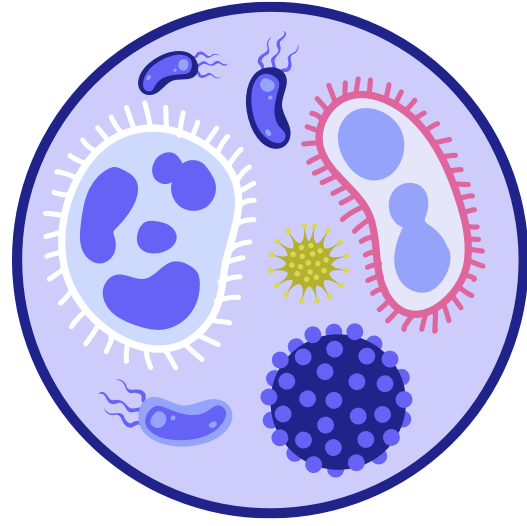
คำถามชวนคิด

โครงสร้างต่าง ๆ ของ

เซลล์สิ่งมีชีวิต

ทำหน้าที่อะไรบ้าง

กิจกรรมที่ 1

หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ

ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

ใบกิจกรรมที่ 1

หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

ใบกิจกรรมที่ 1 เรื่อง หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง โลกใต้เลนส์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รหัสวิชา ว21101 ภาคเรียนที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

จุดประสงค์

1. บรรยายหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต
2. เปรียบเทียบโครงสร้างของเซลล์กับสิ่งที่รู้จัก

วิธีการดำเนินกิจกรรม

1. อ่านใบความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างและหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต
2. อภิปรายร่วมกันกับสมาชิกในกลุ่มเพื่อสรุปหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต และบันทึกผลลงในใบงานที่ 1
3. ร่วมกันเปรียบเทียบโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์กับสิ่งที่นักเรียนรู้จักและคุ้นเคย โดยพิจารณาถึงหน้าที่ของโครงสร้างนั้น ๆ ผ่านประเด็น “หากเปรียบเซลล์เป็นบ้านหลังหนึ่ง โครงสร้างแต่ละโครงสร้างจะเปรียบเสมือนส่วนใดของบ้าน” และบันทึกผลลงในใบงานที่ 1
4. นำเสนอผลการทำกิจกรรมเกี่ยวกับหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต พร้อมบอกเหตุผล

ใบงานที่ 1

หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

ใบงานที่ 1 เรื่อง หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง โลกใต้เลนส์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รหัสวิชา ว21101 ภาคเรียนที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนบันทึกผลการทำกิจกรรม และตอบคำถามท้ายกิจกรรม

บันทึกผลการทำกิจกรรม

ตารางที่ 1 แสดงผลการอภิปรายเกี่ยวกับหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต

โครงสร้างของเซลล์ ของสิ่งมีชีวิต	หน้าที่ของโครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต
1.....	....
2.....	....
3.....	....
4.....	....
5.....	....

ใบความรู้ที่ 1

หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง โลกใต้เลนส์

แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รหัสวิชา ว21101 ภาคเรียนที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ภายในเซลล์พืชและเซลล์สัตว์ มีส่วนประกอบที่เหมือนกันและแตกต่างกัน โดยส่วนประกอบของเซลล์จะทำหน้าที่ต่างกัน ดังนี้

เยื่อหุ้มเซลล์ (cell membrane) เป็นส่วนที่ห่อหุ้มเซลล์ กั้นส่วนที่อยู่ภายในเซลล์กับสิ่งแวดล้อมภายนอกเซลล์ มีลักษณะเป็นเยื่อบาง ๆ ประกอบด้วยสารประเภทลิพิดและโปรตีน เยื่อหุ้มเซลล์มีสมบัติเป็นเยื่อเลือกผ่าน (selectively permeable membrane หรือ semipermeable membrane) นั่นคือยอมให้สารบางชนิดผ่านได้ เช่น น้ำ แก๊สออกซิเจน กรดไขมัน และไม่ยอมให้สารบางชนิดผ่านอย่างอิสระ เช่น น้ำตาล กลูโคส โปรตีน ซึ่งสมบัตินี้ช่วยในการควบคุมปริมาณและชนิดของสารที่ผ่านเข้าและออกจากเซลล์

ผนังเซลล์ (cell wall) เป็นส่วนที่ห่อหุ้มเซลล์ อยู่ด้านนอกของเยื่อหุ้มเซลล์ของเซลล์พืช เป็นโครงสร้างที่ไม่พบในเซลล์สัตว์ ผนังเซลล์ของเซลล์พืชมีเซลลูโลสเป็นส่วนประกอบหลักช่วยให้เซลล์พืชแข็งแรง และคงรูปอยู่ได้ ผนังเซลล์มักจะยอมให้สารส่วนใหญ่ผ่านเข้าและออกได้

นิวเคลียส (nucleus) อาจมีรูปร่างค่อนข้างกลมหรือรี มีเยื่อหุ้มนิวเคลียสเป็นพื้นที่กั้นนิวเคลียสออกจากไซโทพลาซึม เซลล์ทั่วไปมีนิวเคลียสเพียง 1 นิวเคลียส ภายในมีสารพันธุกรรมซึ่งกำหนดลักษณะทางพันธุกรรมที่สามารถถ่ายทอดจากพ่อแม่ไปสู่ลูกได้ นิวเคลียสมีหน้าที่ควบคุมการทำงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของเซลล์ เช่น การเจริญเติบโตของเซลล์ การสังเคราะห์สารภายในเซลล์

ไซโทพลาซึม (cytoplasm) เป็นส่วนที่อยู่ภายในเซลล์ถัดจากเยื่อหุ้มเซลล์ มีลักษณะกึ่งเหลว ประกอบด้วยน้ำและสารต่าง ๆ เช่น น้ำตาล โปรตีน เป็นต้น ไซโทพลาซึมเป็นบริเวณที่มีกิจกรรมของเซลล์เกิดขึ้นมากมาย ในไซโทพลาซึมจะพบออร์แกเนลล์ (organelle) ซึ่งเป็นโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของเซลล์ ออร์แกเนลล์มีหลายชนิด แต่ละชนิดมีโครงสร้างและหน้าที่เฉพาะแตกต่างกัน ซึ่งจะทำงานประสานกันทำให้กระบวนการต่าง ๆ ของเซลล์เกิดขึ้นได้

คลอโรพลาสต์ (chloroplast) เป็นออร์แกเนลล์ที่พบเฉพาะในเซลล์พืชและสาหร่ายบางชนิด คลอโรพลาสต์ในเซลล์พืชมักมีรูปร่างกลมรี ภายในมีโครงสร้างที่มีลักษณะคล้ายถุงแบน ๆ เรียงซ้อนกันเป็นกลุ่ม และมีสารสี (pigment) สีเขียว เรียกว่า คลอโรฟิลล์ (chlorophyll) คลอโรพลาสต์ทำหน้าที่เกี่ยวกับการสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช

ไมโทคอนเดรีย (mitochondria) เป็นออร์แกเนลล์ที่มีรูปร่างกลมรี ภายในมีลักษณะของเยื่อที่ม้วนพับทบไปมาซ้อนกันพบทั้งในเซลล์พืชและเซลล์สัตว์ ทำหน้าที่สร้างพลังงานที่ใช้ภายในเซลล์ หรือสร้างสารที่ให้พลังงานในรูปที่เซลล์ของสิ่งมีชีวิตนำไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของเซลล์ เช่น เจริญเติบโต ลำเลียงสารบางชนิด

ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

ภายในเซลล์พืชและเซลล์สัตว์ มีส่วนประกอบที่เหมือนกันและแตกต่างกัน โดยส่วนประกอบของเซลล์จะทำหน้าที่ต่างกัน ดังนี้

เยื่อหุ้มเซลล์ (cell membrane) เป็นส่วนที่ห่อหุ้มเซลล์ กั้นส่วนที่อยู่ภายในเซลล์กับสิ่งแวดล้อมภายนอกเซลล์ มีลักษณะเป็นเยื่อบาง ๆ ประกอบด้วย สารประเภทลิพิดและโปรตีน เยื่อหุ้มเซลล์มีสมบัติเป็นเยื่อเลือกผ่าน (selectively permeable membrane หรือ semipermeable membrane) นั่นคือยอมให้สารบางชนิดผ่านได้ เช่น น้ำ แก๊สออกซิเจน กรดไขมัน และไม่ยอมให้สารบางชนิดผ่านอย่างอิสระ เช่น น้ำตาล กลูโคส โปรตีน ซึ่งสมบัตินี้ช่วยในการควบคุมปริมาณและชนิดของสารที่ผ่านเข้าและออกจากเซลล์

ผนังเซลล์ (cell wall) เป็นส่วนที่ห่อหุ้มเซลล์ อยู่ด้านนอกของเยื่อหุ้มเซลล์ของเซลล์พืช เป็นโครงสร้างที่ไม่พบในเซลล์สัตว์ ผนังเซลล์ของเซลล์พืชมีเซลลูโลสเป็นส่วนประกอบหลัก ช่วยให้เซลล์พืชแข็งแรง และคงรูปอยู่ได้ ผนังเซลล์มักจะยอมให้สารส่วนใหญ่ผ่านเข้าและออกได้

ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

นิวเคลียส (nucleus) อาจมีรูปร่างค่อนข้างกลมหรือรี มีเยื่อหุ้มนิวเคลียสเป็นส่วนที่กั้นนิวเคลียสออกจากไซโทพลาซึม เซลล์ทั่วไปมีนิวเคลียสเพียง 1 นิวเคลียส ภายในมีสารพันธุกรรมซึ่งกำหนดลักษณะทางพันธุกรรมที่สามารถถ่ายทอดจากพ่อแม่ไปสู่ลูกได้ นิวเคลียสนี้มีหน้าที่ควบคุมการทำงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของเซลล์ เช่น การเจริญเติบโตของเซลล์ การสังเคราะห์สารภายในเซลล์

ไซโทพลาซึม (cytoplasm) เป็นส่วนที่อยู่ภายในเซลล์ถัดจากเยื่อหุ้มเซลล์ มีลักษณะกึ่งเหลวประกอบด้วยน้ำและสารต่าง ๆ เช่น น้ำตาล โปรตีน เป็นต้น ไซโทพลาซึมเป็นบริเวณที่มีกิจกรรมของเซลล์เกิดขึ้นมากมาย ในไซโทพลาซึมจะพบออร์แกเนลล์ (organelle) ซึ่งเป็นโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับการทำงานของเซลล์ ออร์แกเนลล์มีหลายชนิด แต่ละชนิดมีโครงสร้างและหน้าที่เฉพาะแตกต่างกัน ซึ่งจะทำงานประสานกันทำให้กระบวนการต่าง ๆ ของเซลล์เกิดขึ้นได้

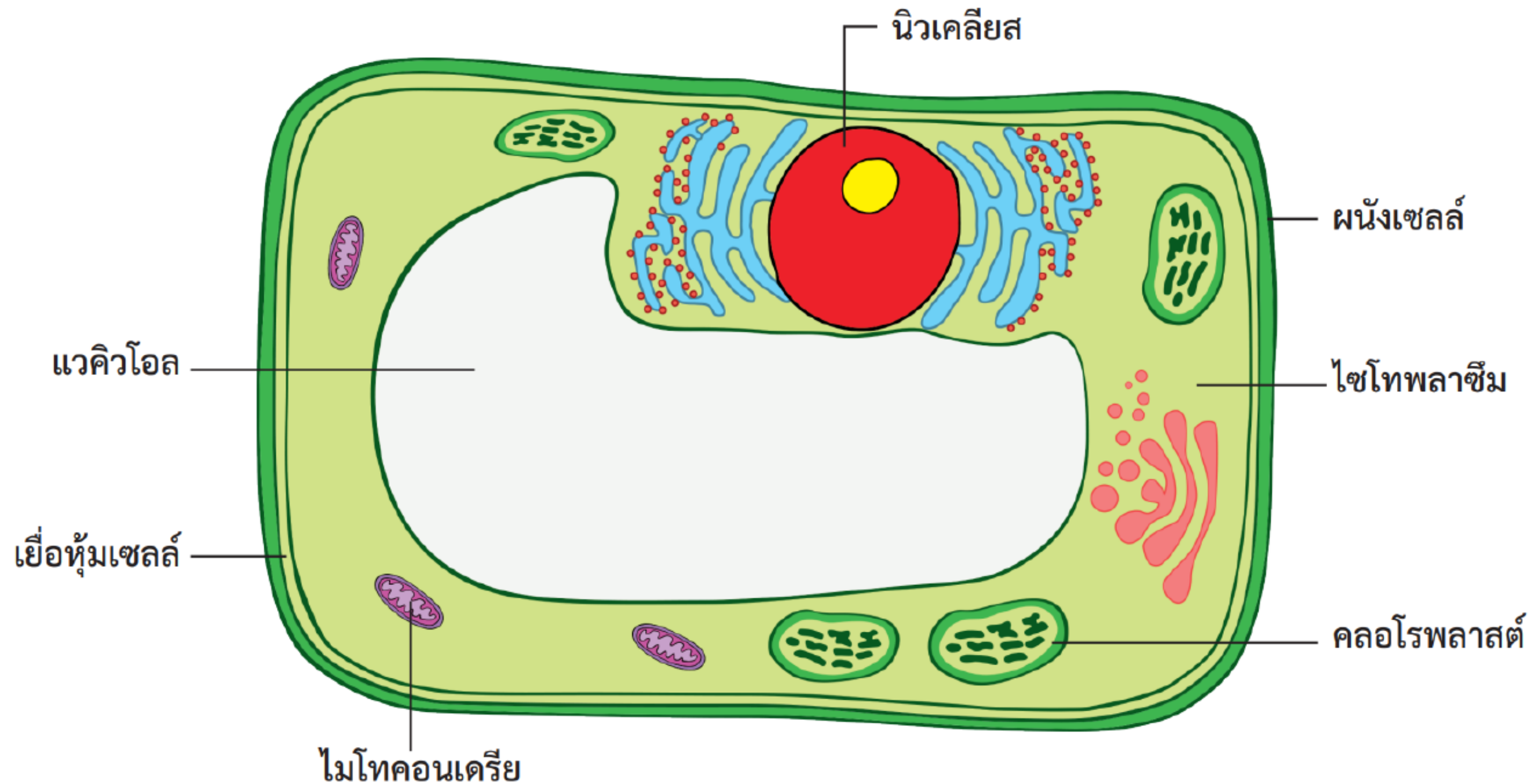
ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

คลอโรพลาสต์ (chloroplast) เป็นออร์แกเนลล์ที่พบเฉพาะในเซลล์พืชและสาหร่ายบางชนิด คลอโรพลาสต์ในเซลล์พืชมักมีรูปร่างกลมรี ภายในมีโครงสร้างที่มีลักษณะคล้ายถุงแบน ๆ เรียงซ้อนกันเป็นกลุ่ม และมีสารสี (pigment) สีเขียว เรียกว่า คลอโรฟิลล์ (chlorophyll) คลอโรพลาสต์ทำหน้าที่เกี่ยวกับการสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช

ไมโทคอนเดรีย (mitochondria) เป็นออร์แกเนลล์ที่มีรูปร่างกลมรี ภายในมีลักษณะของเยื่อที่ม้วนพับทบไปมาซ้อนกันพบทั้งในเซลล์พืชและเซลล์สัตว์ ทำหน้าที่สร้างพลังงานที่ใช้ภายในเซลล์ หรือสร้างสารที่ให้พลังงานในรูปที่เซลล์ของสิ่งมีชีวิตนำไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของเซลล์ เช่น เจริญเติบโต ลำเลียงสารบางชนิด

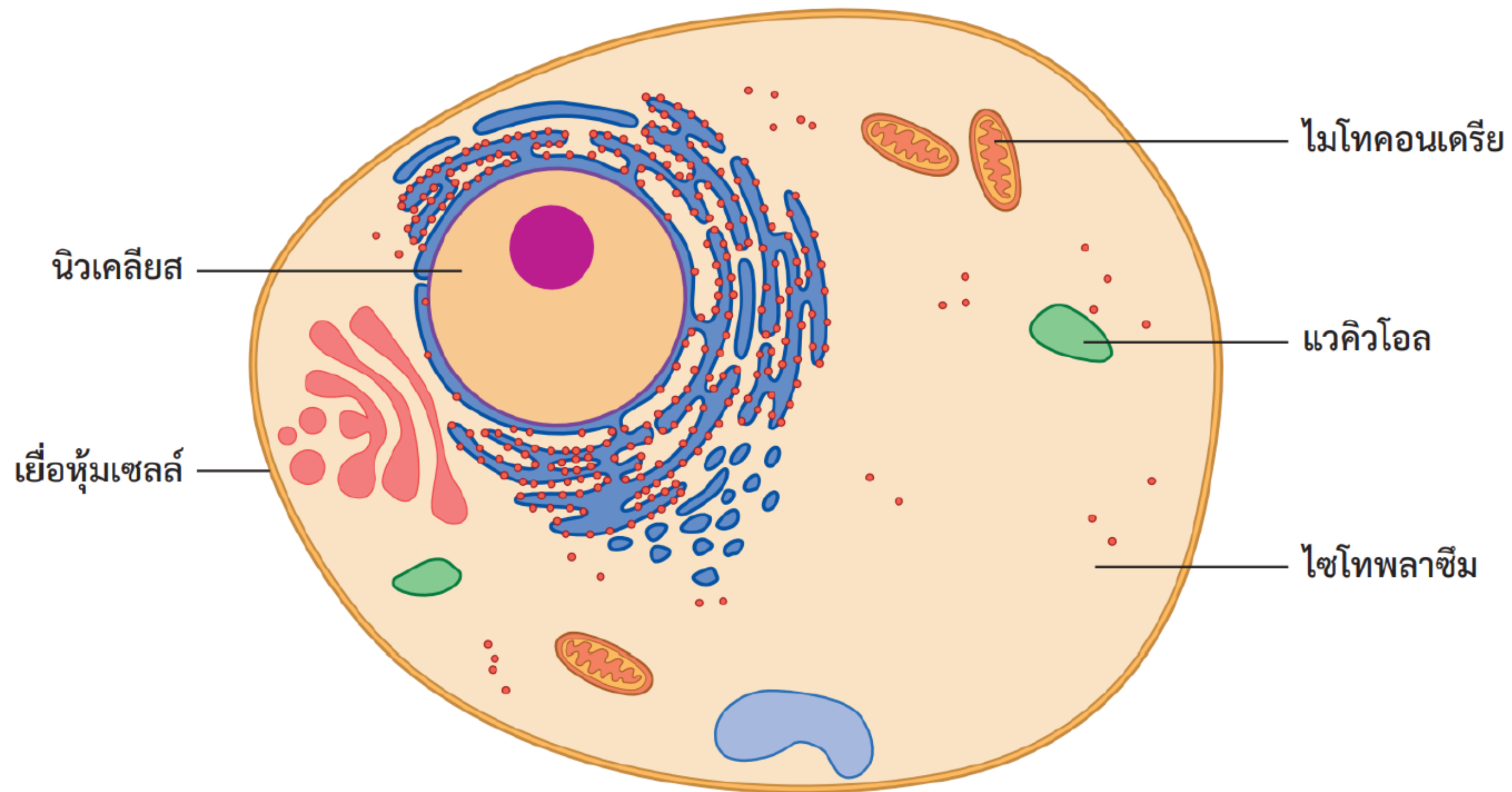
แวคิวโอล (vacuole) เป็นออร์แกเนลล์ที่มีลักษณะเป็นถุงบรรจุสารต่าง ๆ พบทั้งในเซลล์พืชและเซลล์สัตว์ โดยทั่วไปแวคิวโอลในเซลล์พืชมีขนาดใหญ่ ในเซลล์ที่โตเต็มที่มักพบเพียง 1 อัน ทำหน้าที่เก็บสะสมน้ำ และสารต่าง ๆ ที่พืชสร้างขึ้น เช่น สารสีบางชนิด น้ำตาล กรดและแร่ธาตุ รวมทั้งของเสียต่าง ๆ ที่เก็บไว้ในรูปผลึก ส่วนแวคิวโอลในเซลล์สัตว์ มีขนาดเล็กกว่า และมักพบจำนวนแวคิวโอลต่อหนึ่งเซลล์มากกว่า ทำหน้าที่เก็บสะสมน้ำและอาหาร

ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

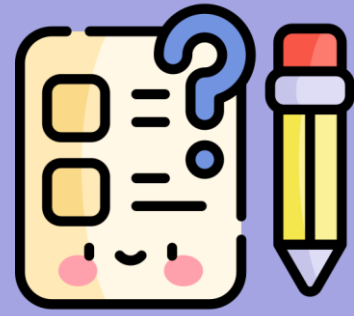

ภาพที่ 1 แบบจำลองเซลล์พืช

ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

ภาพที่ 2 แบบจำลองเซลล์สัตว์

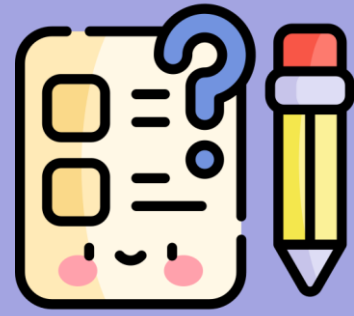
คำถามก่อนเริ่มกิจกรรม

? กิจกรรมนี้เกี่ยวกับเรื่องอะไร

? กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร

? วิธีการดำเนินกิจกรรมโดยสรุปเป็นอย่างไร

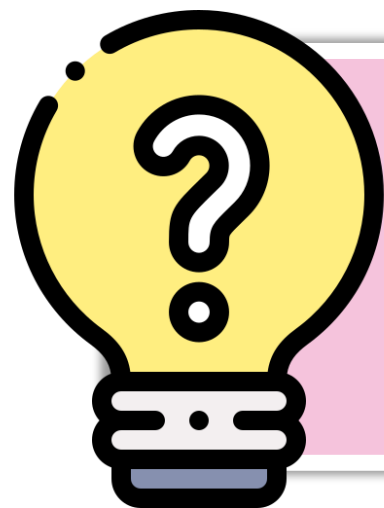

คำถามก่อนเริ่มกิจกรรม

กิจกรรมนี้เกี่ยวกับเรื่องอะไร

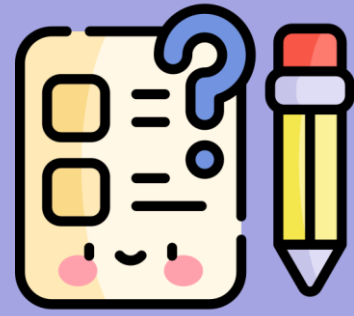

กิจกรรมนี้เกี่ยวกับเรื่องอะไร

หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ
ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

คำถามก่อนเริ่มกิจกรรม

กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร

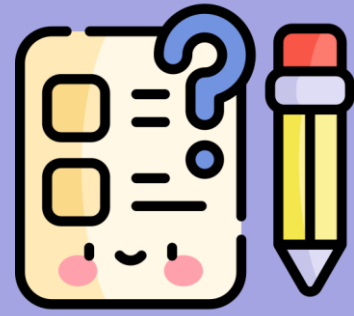

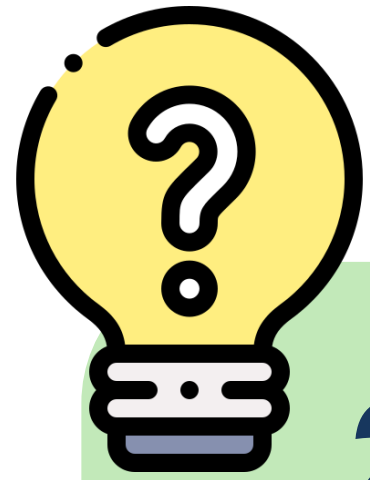
กิจกรรมนี้มีวัตถุประสงค์เพื่ออะไร

1. บรรยายหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต
2. เปรียบเทียบโครงสร้างของเซลล์กับสิ่งที่รู้จัก

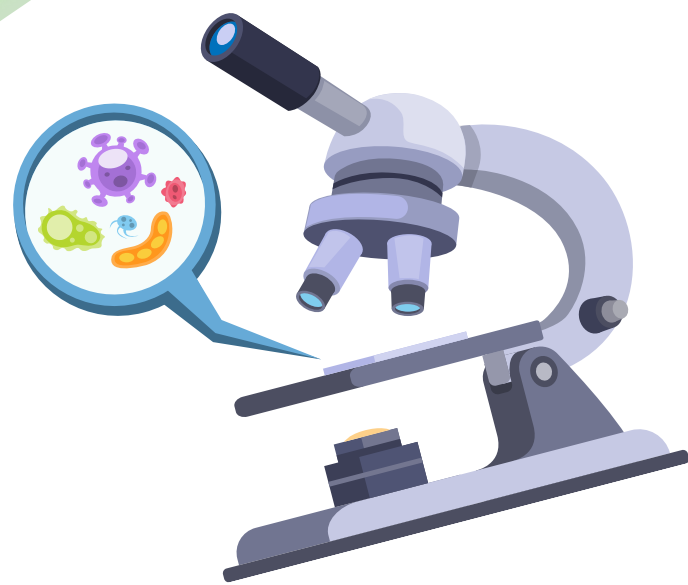

คำถามก่อนเริ่มกิจกรรม

วิธีดำเนินกิจกรรมโดยสรุป
เป็นอย่างไร

วิธีการ

ดำเนินการกิจกรรม

วิธีการดำเนินกิจกรรม

1. อ่านใบความรู้เกี่ยวกับโครงสร้างและ
หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต

ใบความรู้ที่ 1 เรื่อง หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง โลกได้เลนส์
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต
รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รหัสวิชา ว21101 ภาคเรียนที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

ภายในเซลล์พืชและเซลล์สัตว์ มีส่วนประกอบที่เหมือนกันและแตกต่างกัน โดยส่วนประกอบของเซลล์ จะทำหน้าที่ต่างกัน ดังนี้

เยื่อหุ้มเซลล์ (cell membrane) เป็นส่วนที่ห่อหุ้มเซลล์ กั้นส่วนที่อยู่ภายในเซลล์กับสิ่งแวดล้อม ภายนอกเซลล์ มีลักษณะเป็นเยื่อบาง ๆ ประกอบด้วยสารประเภทลิพิดและโปรตีน เยื่อหุ้มเซลล์มีสมบัติเป็น เยื่อเลือกผ่าน (selectively permeable membrane หรือ semipermeable membrane) นั่นคือยอมให้ สารบางชนิดผ่านได้ เช่น น้ำ แกล็กโทส กรดไขมัน และไม่ยอมให้สารบางชนิดผ่านอย่างอิสระ เช่น น้ำตาล กลูโคส โปรตีน ซึ่งสมบัตินี้ช่วยในการควบคุมปริมาณและชนิดของสารที่ผ่านเข้าและออกจากเซลล์

ผนังเซลล์ (cell wall) เป็นส่วนที่ห่อหุ้มเซลล์ อยู่ด้านนอกของเยื่อหุ้มเซลล์ของเซลล์พืช เป็น โครงสร้างที่ไม่พบในเซลล์สัตว์ ผนังเซลล์ของเซลล์พืชมีเซลลูโลสเป็นส่วนประกอบหลักช่วยให้เซลล์พืชแข็งแรง

2. อ่านอภิปรายร่วมกันกับสมาชิกในกลุ่มเพื่อสรุป
หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต
และบันทึกผลลงในใบงานที่ 1

ใบงานที่ 1 เรื่อง หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต
หน่วยการเรียนรู้ที่ 2 เรื่อง โลกได้เลนส์
แผนการจัดการเรียนรู้ที่ 5 เรื่อง หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต
รายวิชา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี รหัสวิชา ว21101 ภาคเรียนที่ 1 ชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

คำชี้แจง ให้นักเรียนบันทึกผลการทำกิจกรรม และตอบคำถามท้ายกิจกรรม

บันทึกผลการทำกิจกรรม

ตารางที่ 1 แสดงผลการอภิปรายเกี่ยวกับหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต

โครงสร้างของเซลล์ ของสิ่งมีชีวิต	หน้าที่ของโครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต
1.....	....
2.....	....

วิธีการดำเนินกิจกรรม

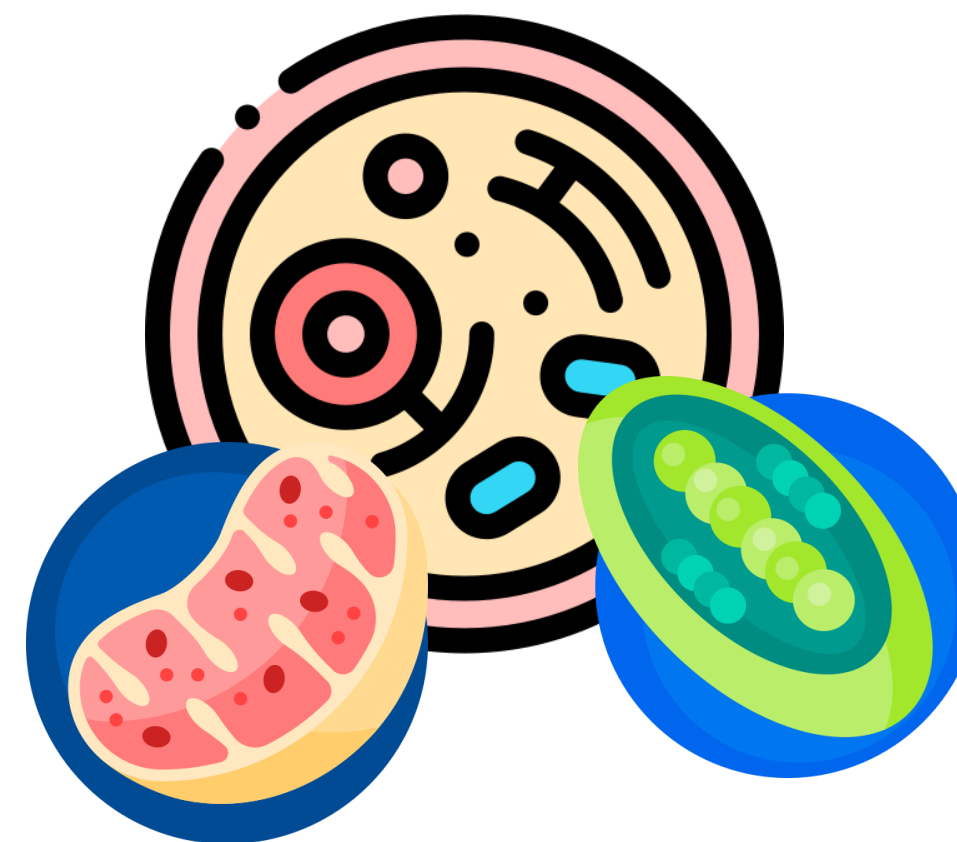
3. ร่วมกันเปรียบเทียบโครงสร้างต่าง ๆ
ของเซลล์กับสิ่งที่นักเรียนรู้จักและคุ้นเคย
โดยพิจารณาถึงหน้าที่ของโครงสร้างนั้น ๆ
ผ่านประเด็น “หากเปรียบเซลล์เป็น
บ้านหลังหนึ่ง โครงสร้างแต่ละโครงสร้าง
จะเปรียบเสมือนส่วนใดของบ้าน”
และบันทึกผลลงในใบงานที่ 1

ตารางที่ 2 ผลการอภิปรายเปรียบเทียบเกี่ยวกับหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต

โครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต	หน้าที่	เปรียบได้กับ
1.....		
2.....		
3.....		
4.....		
5.....		
6.....		
7.....		

วิธีการดำเนินกิจกรรม

4. นำเสนอผลการทำกิจกรรมเกี่ยวกับ
หน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์
ของสิ่งมีชีวิตพร้อมบอกเหตุผล

บันทึกผลการทำกิจกรรม

ตารางที่ 1 แสดงผลการอภิปรายเกี่ยวกับหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

โครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต	หน้าที่ของโครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต
1.	....
2.	....

บันทึกผลการทำกิจกรรม

ตารางที่ 2 ผลการอภิปรายเปรียบเทียบเกี่ยวกับหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต

โครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต	หน้าที่	เปรียบได้กับ
1.		
2.		
3.		
4.		

บันทึกผลการทำกิจกรรม

คำถามท้ายกิจกรรม

1. แต่ละโครงสร้างของเซลล์สิ่งมีชีวิตทำหน้าที่อะไร

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บันทึกผลการทำกิจกรรม

2. หากเซลล์ของสิ่งมีชีวิต 1 เซลล์ คือ บ้าน โครงสร้างของเซลล์สิ่งมีชีวิตแต่ละโครงสร้าง
เปรียบเสมือนสิ่งใดในบ้าน

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

บันทึกผลการทำกิจกรรม

3. จากกิจกรรม สรุปได้ว่าอย่างไร

.....

.....

.....

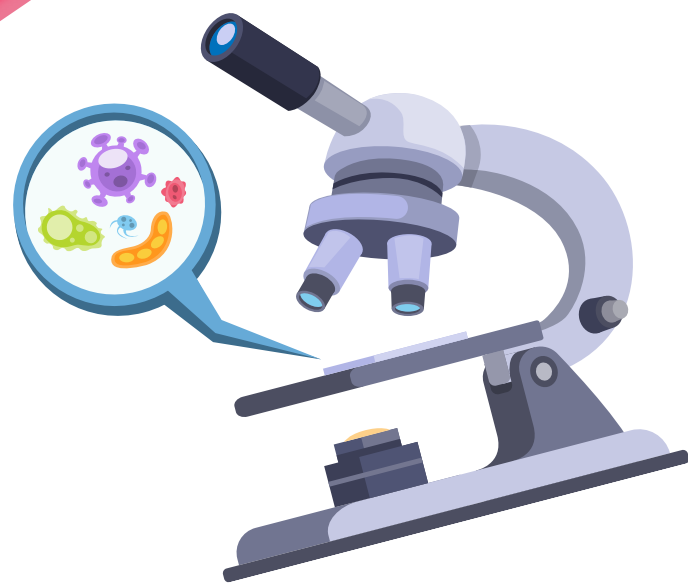
.....

.....

.....

.....

.....

นักเรียน

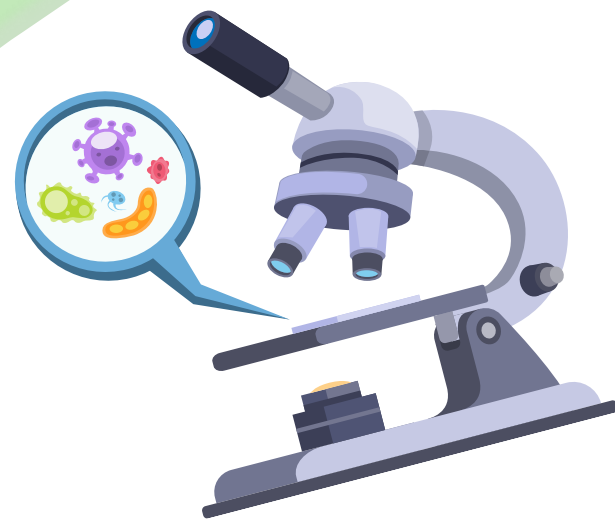
ลงมือทำกิจกรรม

นักเรียนนำเสนอ ผลการทำกิจกรรม

เซลล์ผล

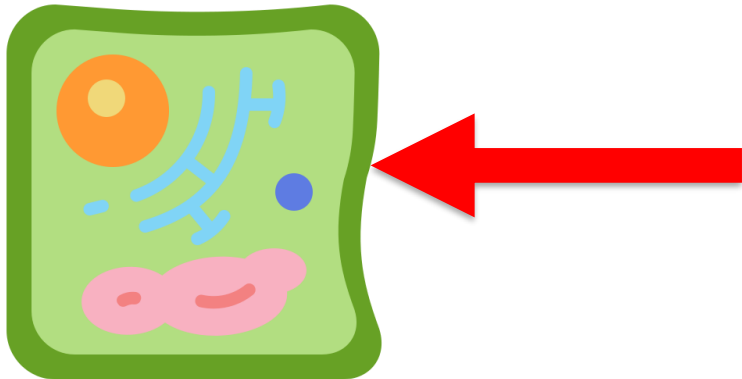
การทำกิจกรรม

เฉลยผลการทำกิจกรรม

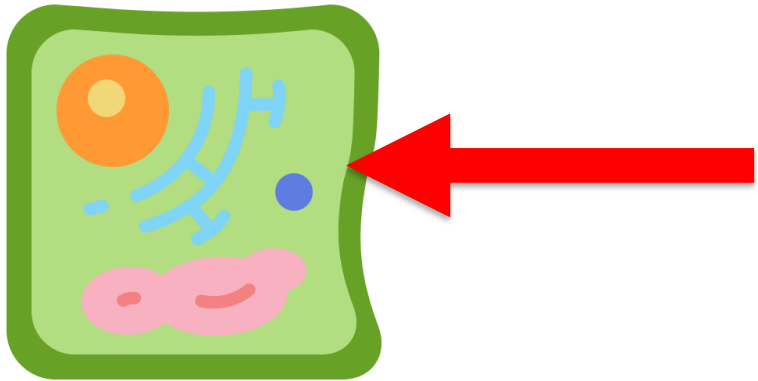
ตารางที่ 1 แสดงผลการอภิปรายเกี่ยวกับหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

โครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต	หน้าที่ของโครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต
1. ผนังเซลล์	ทำให้เซลล์พืชแข็งแรงและคงรูปอยู่ได้

เฉลยผลการทำกิจกรรม

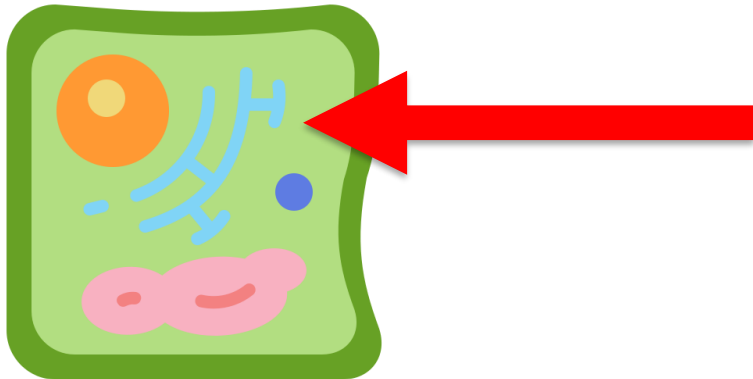
ตารางที่ 1 แสดงผลการอภิปรายเกี่ยวกับหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

โครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต	หน้าที่ของโครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต
2. เยื่อหุ้มเซลล์	กั้นส่วนที่อยู่ภายในเซลล์กับสิ่งแวดล้อมภายนอกเซลล์ ช่วยในการควบคุมปริมาณและชนิดของสารที่ผ่านเข้า และออกจากเซลล์

เฉลยผลการทำกิจกรรม

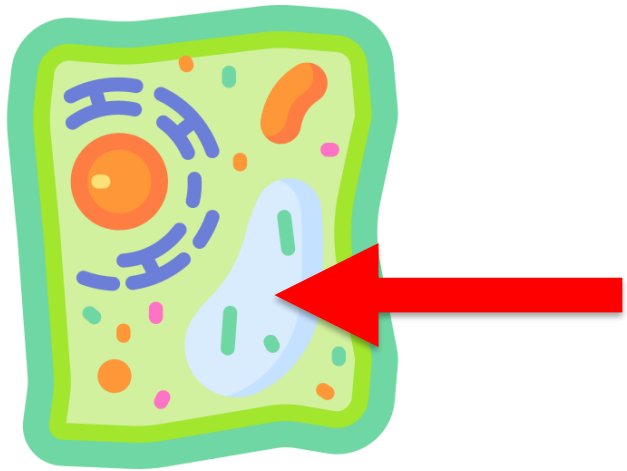
ตารางที่ 1 แสดงผลการอภิปรายเกี่ยวกับหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

โครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต	หน้าที่ของโครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต
3. ไซโทพลาซึม	เป็นบริเวณที่มีกิจกรรมของเซลล์เกิดขึ้นมากมาย เพราะในไซโทพลาซึมมีออร์แกเนลล์ ซึ่งเปรียบเหมือนกับอวัยวะของเซลล์ที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ

เฉลยผลการทำกิจกรรม

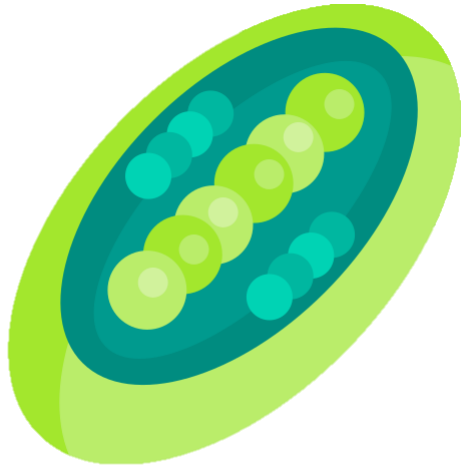
ตารางที่ 1 แสดงผลการอภิปรายเกี่ยวกับหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

โครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต	หน้าที่ของโครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต
4. แวคิวโอล	แวคิวโอลในพืชเก็บสะสมน้ำและสารต่าง ๆ ที่พืชสร้างขึ้น เช่น น้ำตาล สารสี รวมทั้งของเสียต่าง ๆ ที่เก็บไว้ในรูปผลึก ส่วนแวคิวโอลในเซลล์สัตว์ทำหน้าที่เก็บสะสมน้ำและอาหาร

เฉลยผลการทำกิจกรรม

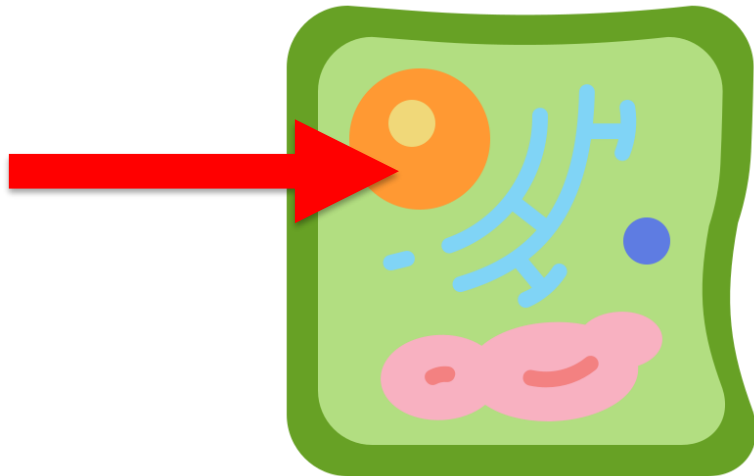
ตารางที่ 1 แสดงผลการอภิปรายเกี่ยวกับหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

โครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต	หน้าที่ของโครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต
5. คลอโรพลาสต์ 	เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช

เฉลยผลการทำกิจกรรม

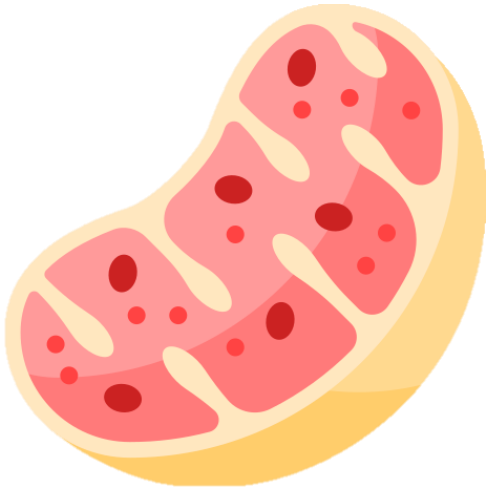
ตารางที่ 1 แสดงผลการอภิปรายเกี่ยวกับหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

โครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต	หน้าที่ของโครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต
6. นิวเคลียส	ควบคุมการทำงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของเซลล์ เช่น การเจริญเติบโตของเซลล์ การสังเคราะห์สารภายในเซลล์

เฉลยผลการทำกิจกรรม

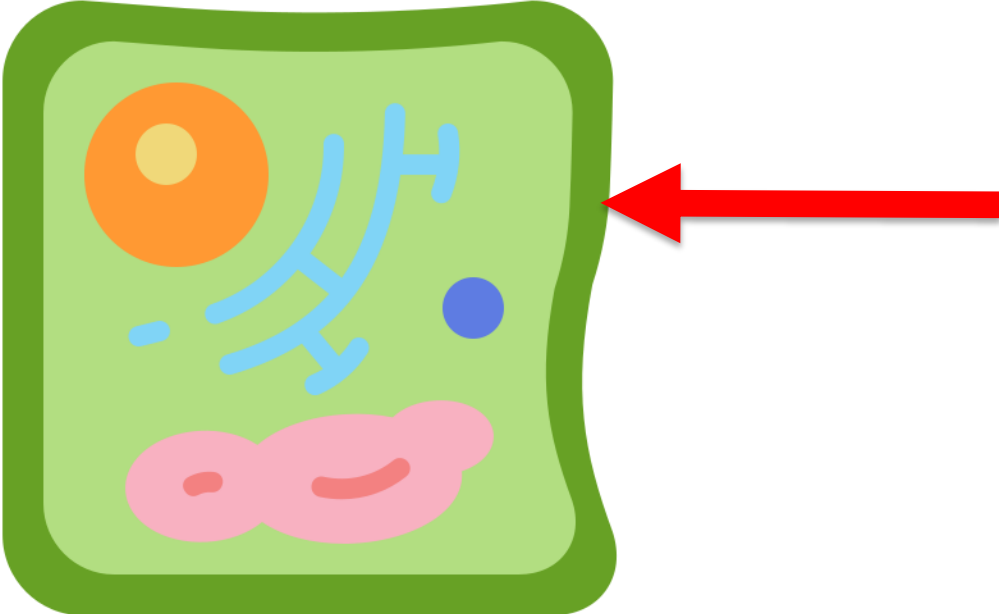
ตารางที่ 1 แสดงผลการอภิปรายเกี่ยวกับหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์สิ่งมีชีวิต

โครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต	หน้าที่ของโครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต
7. ไมโทคอนเดรีย	สร้างพลังงานที่ใช้ภายในเซลล์หรือสร้างสาร ที่ให้พลังงานในรูปที่เซลล์ของสิ่งมีชีวิตนำไปใช้ ในกิจกรรมต่าง ๆ ของเซลล์ เช่น ใช้ในการเจริญเติบโต การลำเลียงสารบางชนิด

เฉลยผลการทำกิจกรรม

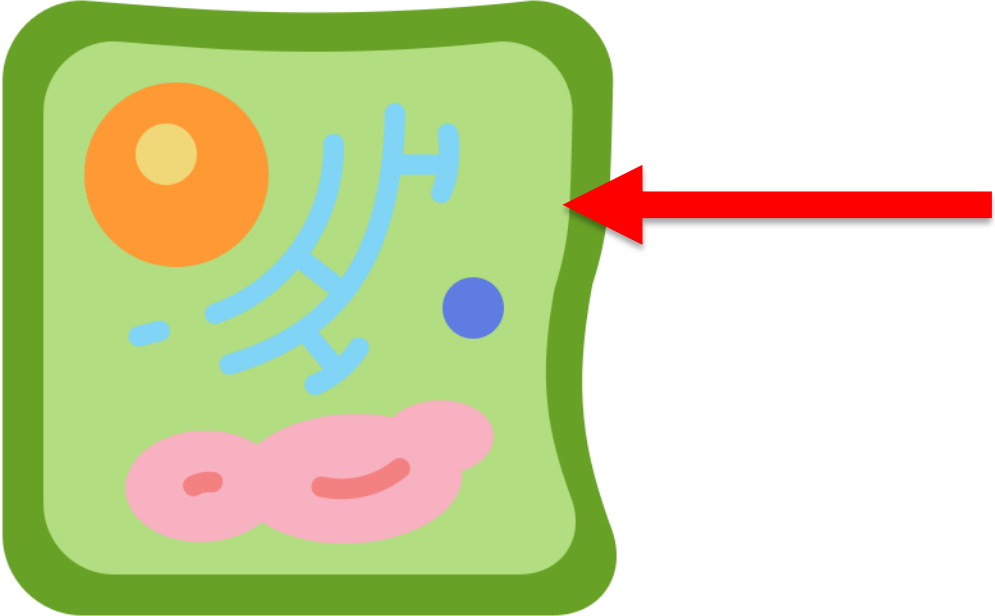
ตารางที่ 2 ผลการอภิปรายเปรียบเทียบเกี่ยวกับหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต

โครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต	หน้าที่	เปรียบได้กับ
1. ผนังเซลล์	ทำให้เซลล์พืช แข็งแรงและ คงรูปอยู่ได้	กำแพงบ้าน, ผนังตึก

เฉลยผลการทำกิจกรรม

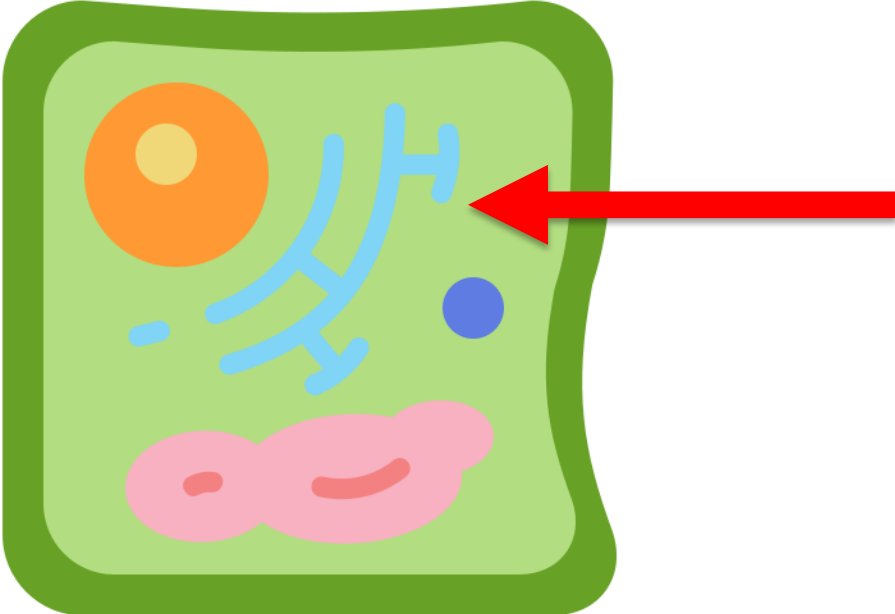
ตารางที่ 2 ผลการอภิปรายเปรียบเทียบเกี่ยวกับหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต

โครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต	หน้าที่	เปรียบได้กับ
2. เยื่อหุ้มเซลล์	กั้นส่วนที่อยู่ภายในเซลล์ กับสิ่งแวดล้อม ภายนอกเซลล์ ช่วยในการควบคุม ปริมาณและชนิดของ สารที่ผ่านเข้าและออก จากเซลล์	ประตู

เฉลยผลการทำกิจกรรม

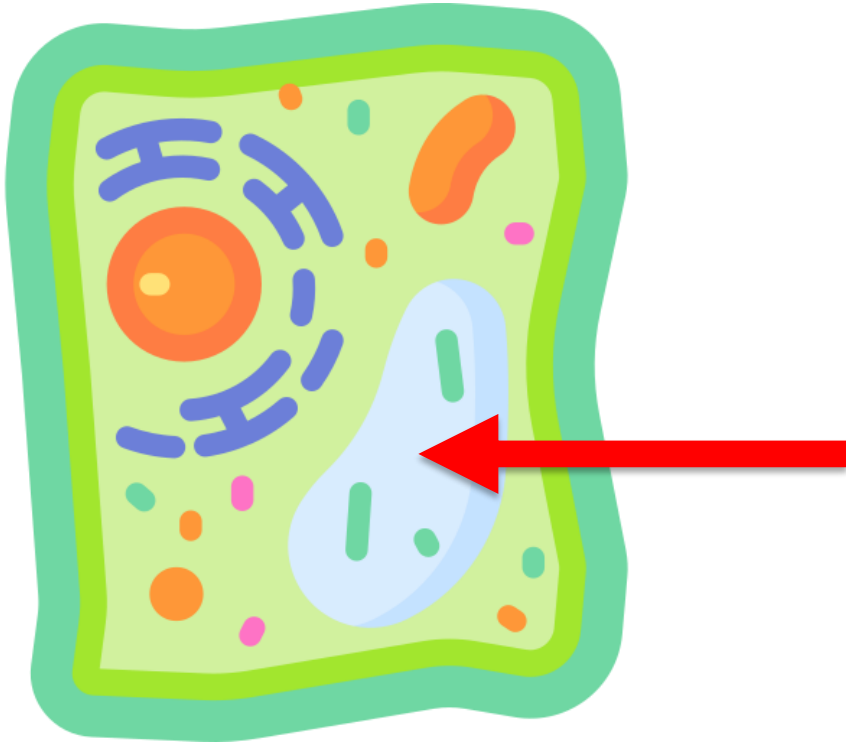
ตารางที่ 2 ผลการอภิปรายเปรียบเทียบเกี่ยวกับหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต

โครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต	หน้าที่	เปรียบได้กับ
3. ไสโทพลาซึม	เป็นบริเวณที่มีกิจกรรมของ เซลล์เกิดขึ้นมากมาย เพราะในไซโทพลาซึม มีออร์แกเนลล์ ซึ่งเปรียบเหมือนกับอวัยวะ ของเซลล์ที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ	พื้นที่ภายในบ้าน

เฉลยผลการทำกิจกรรม

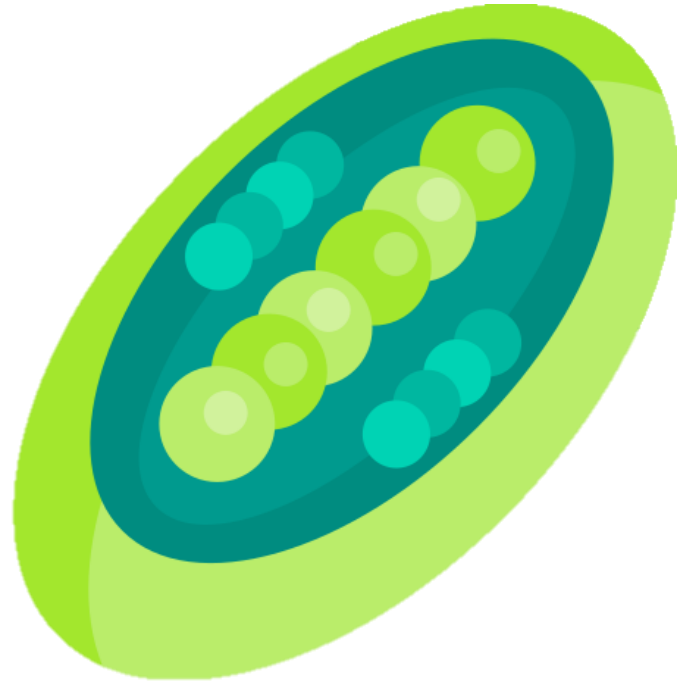
ตารางที่ 2 ผลการอภิปรายเปรียบเทียบเกี่ยวกับหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต

โครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต	หน้าที่	เปรียบได้กับ
4. แวคิวโอล	แวคิวโอลในพืชเก็บสะสมน้ำและสารต่าง ๆ ที่พืชสร้างขึ้น เช่น น้ำตาล สารสี รวมทั้งของเสียต่าง ๆ ที่เก็บไว้ในรูปผลึกส่วนแวคิวโอลในเซลล์สัตว์ ทำหน้าที่เก็บสะสมน้ำและอาหาร	ถังเก็บน้ำ, ตู้เย็น, ตู้กับข้าว

เฉลยผลการทำกิจกรรม

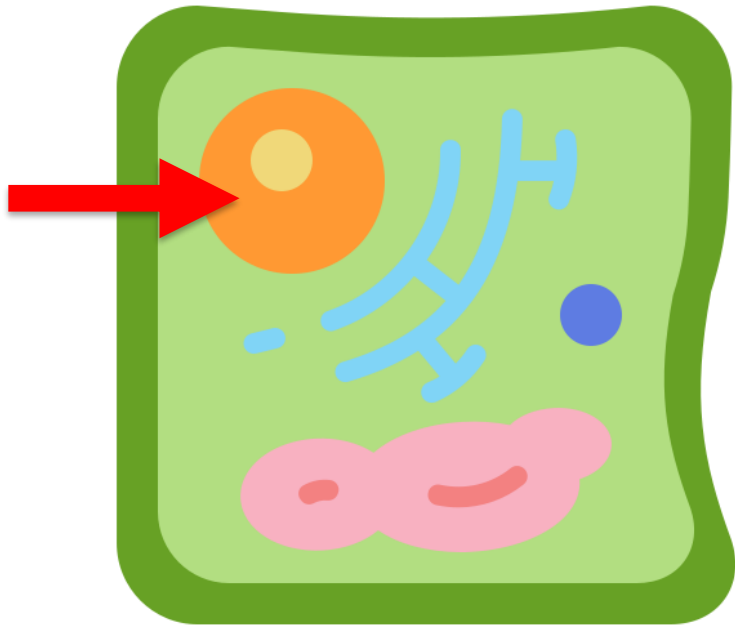
ตารางที่ 2 ผลการอภิปรายเปรียบเทียบเกี่ยวกับหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต

โครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต	หน้าที่	เปรียบได้กับ
5. คลอโรพลาสต์ 	เกี่ยวข้องกับ การสังเคราะห์ ด้วยแสงของพืช	ห้องครัว

เฉลยผลการทำกิจกรรม

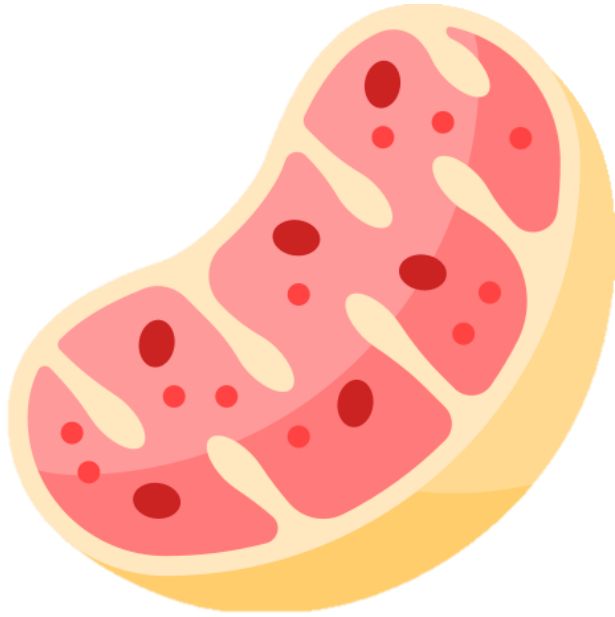
ตารางที่ 2 ผลการอภิปรายเปรียบเทียบเกี่ยวกับหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต

โครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต	หน้าที่	เปรียบได้กับ
6. นิวเคลียส	ควบคุมการทำงานและ กิจกรรมต่าง ๆ ของเซลล์ เช่น การเจริญเติบโตของเซลล์ การสังเคราะห์สารภายในเซลล์	รีโมตคอนโทรล, พ่อแม่

เฉลยผลการทำกิจกรรม

ตารางที่ 2 ผลการอภิปรายเปรียบเทียบเกี่ยวกับหน้าที่ของโครงสร้างต่าง ๆ ของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต

โครงสร้างของเซลล์ของสิ่งมีชีวิต	หน้าที่	เปรียบได้กับ
7. ไมโทคอนเดรีย 	สร้างพลังงานที่ใช้ภายในเซลล์ หรือสร้างสารที่ให้พลังงานใน รูปที่เซลล์ของสิ่งมีชีวิตนำไปใช้ ในกิจกรรมต่าง ๆ ของเซลล์ เช่น ใช้ในการเจริญเติบโต การลำเลียงสารบางชนิด	เครื่องปั่นไฟ, แบตเตอรี่

คำถามท้ายกิจกรรม

แต่ละโครงสร้างของเซลล์ของ
สิ่งมีชีวิตทำหน้าที่อะไร

แนวคำตอบ

- **ผนังเซลล์** ทำหน้าที่ ทำให้เซลล์พืชแข็งแรงและคงรูปอยู่ได้
- **เยื่อหุ้มเซลล์** ทำหน้าที่ กั้นส่วนที่อยู่ภายในเซลล์กับสิ่งแวดล้อมภายนอกเซลล์ ช่วยในการควบคุมปริมาณและชนิดของสารที่ผ่านเข้าและออกจากเซลล์
- **ไซโทพลาซึม** ทำหน้าที่ เป็นบริเวณที่มีกิจกรรมของเซลล์เกิดขึ้นมากมาย เพราะในไซโทพลาซึมมีออร์แกเนลล์ ซึ่งเปรียบเหมือนกับอวัยวะของเซลล์ที่ทำหน้าที่ต่าง ๆ เช่น ไมโทคอนเดรีย แวกิวโอล
- **คลอโรพลาสต์** ทำหน้าที่ เกี่ยวข้องกับการสังเคราะห์ด้วยแสงของพืช

แนวคำตอบ

- นิวเคลียส ทำหน้าที่ ควบคุมการทำงานและกิจกรรมต่าง ๆ ของเซลล์ เช่น การเจริญเติบโตของเซลล์ การสังเคราะห์สารภายในเซลล์
- ไมโทคอนเดรีย ทำหน้าที่ สร้างพลังงานที่ใช้ภายในเซลล์ หรือสร้างสารที่ให้พลังงานในรูปที่เซลล์ของสิ่งมีชีวิตนำไปใช้ในกิจกรรมต่าง ๆ ของเซลล์ เช่น ใช้ในการเจริญเติบโต การลำเลียงสารบางชนิด
- แวกิวโอล ทำหน้าที่ แวกิวโอลในเซลล์พืชเก็บสะสมน้ำและสารต่าง ๆ ที่พืชสร้างขึ้น เช่น น้ำตาล กรดและแร่ธาตุ สารสี รวมทั้งของเสียต่าง ๆ ที่เก็บไว้ในรูปผลึก แวกิวโอลในเซลล์สัตว์ ทำหน้าที่เก็บสะสมน้ำและอาหาร

คำถามท้ายกิจกรรม

หากเซลล์ของสิ่งมีชีวิต 1 เซลล์ คือ
บ้าน โครงสร้างของเซลล์สิ่งมีชีวิต

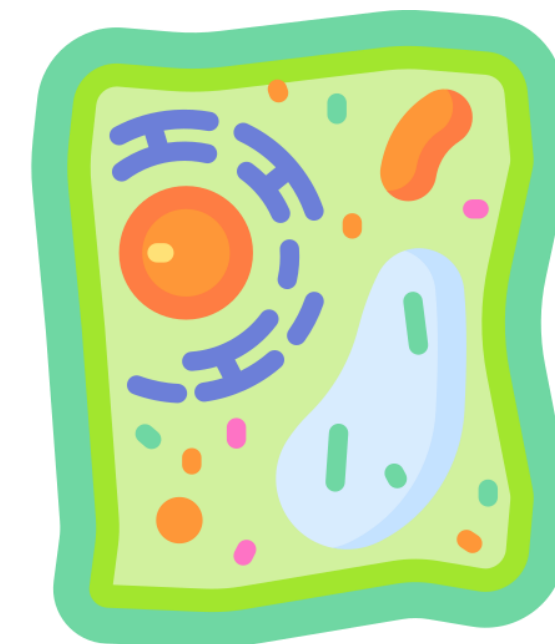
แต่ละโครงสร้างเปรียบเสมือนสิ่งใดในบ้าน

แนวคำตอบ

• ผนังเซลล์	เปรียบเสมือน	กำแพงบ้าน, ผนังตึก
• เยื่อหุ้มเซลล์	เปรียบเสมือน	ประตู
• ไซโทพลาซึม	เปรียบเสมือน	พื้นที่ภายในบ้าน
• คลอโรพลาสต์	เปรียบเสมือน	ห้องครัว
• นิวเคลียส	เปรียบเสมือน	รีโมตคอนโทรล, พ่อแม่
• ไมโทคอนเดรีย	เปรียบเสมือน	เครื่องปั่นไฟ, แบตเตอรี่
• แวกิวโอล	เปรียบเสมือน	ถังเก็บน้ำ, ตู้เย็น, ตู้กับข้าว

คำถามท้ายกิจกรรม

จากกิจกรรม

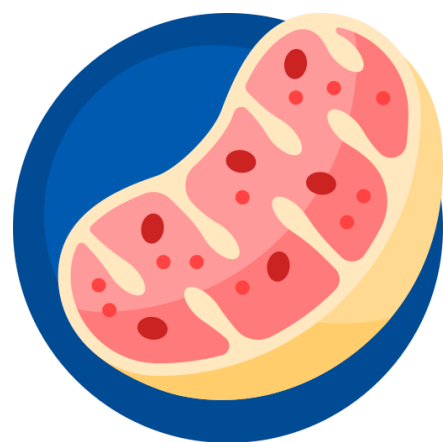
สรุปได้ว่าอย่างไร

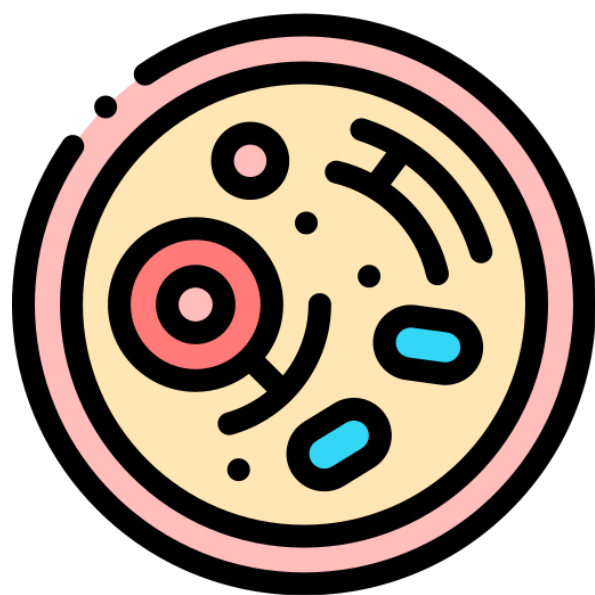
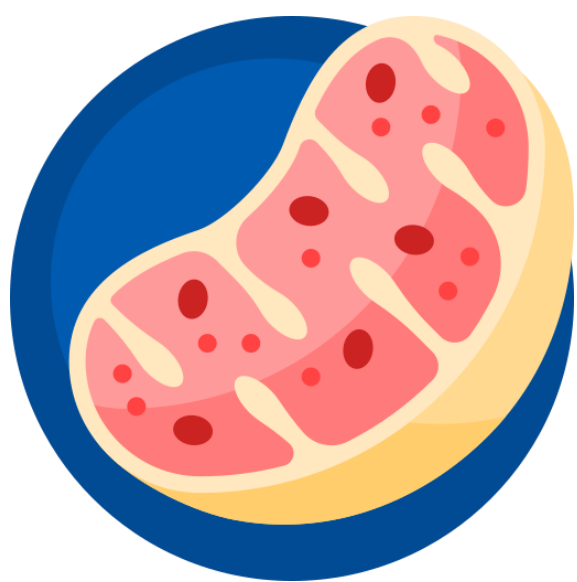
แนวคำตอบ

สิ่งมีชีวิตทุกชนิดประกอบด้วยหน่วยพื้นฐานที่เล็กที่สุดที่แสดงสมบัติของการมีชีวิต คือ เซลล์ โดยเซลล์ประกอบด้วยโครงสร้างที่มีหน้าที่แตกต่างกัน และมีความสำคัญต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของเซลล์ ทำให้เซลล์สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้

สรุปบทเรียน

สิ่งมีชีวิตทุกชนิดประกอบด้วยหน่วยพื้นฐานที่เล็กที่สุดที่แสดงสมบัติของการมีชีวิต คือ เซลล์ โดยเซลล์ประกอบด้วยโครงสร้างที่มีหน้าที่แตกต่างกัน และมีความสำคัญต่อการทำกิจกรรมต่าง ๆ ของเซลล์ ทำให้เซลล์สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้

บทเรียนครั้งต่อไป

เรื่อง รูปร่างกับการทำหน้าที่ของ
เซลล์ และการจัดระบบของสิ่งมีชีวิต

ดาวน์โหลดเอกสารเพิ่มเติมได้ที่ www.dltv.ac.th
รายวิชา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

สิ่งที่ต้องเตรียม

1. ใบกิจกรรมที่ 1 รูปร่างกับการทำหน้าที่ของเซลล์ และการจัดระบบของสิ่งมีชีวิต
2. ใบงานที่ 1 รูปร่างกับการทำหน้าที่ของเซลล์ และการจัดระบบของสิ่งมีชีวิต

ดาวน์โหลดเอกสารเพิ่มเติมได้ที่ www.dltv.ac.th
รายวิชา วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี ระดับชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1

